

en Zijn liefde openbaart zich niet alleen in Zijn offer aan het kruis, maar zij reikt over Golgotha en over Zijn graf, en brengt ook na de donkerheid der vernedering haar offer voor de schapen Zijner kudde.

Van dat offer spreekt het „veertig dagen lang”. Jezus had terstond na Zijn opstanding ten hemel kunnen varen.

De weg tot den troon stond, nu Hij overwon, voor Hem open.

Hij kon, krachtens Zijn volbrachte gehoorzaamheid aan op grond van Zijn volkomen voldoening aan het recht Gods, plaats nemen in den troon des Vaders, en de kroon der eere ontvangen, doch Hij stijgt niet op Zijn verrijzenisdag ten hemel op. Hij gaat niet uit het graf naar het Vaderhuis. Hij blijft nog op de aarde. Hij vertoeft er zelfs veertig dagen, en veertig dagen lang ontzegt Hij Zichzelf vrijwillig de heerlijkheid, die op Hem wachtte, en welke Hij kon binnengaan van het eerste oogenblik Zijner verhooring af.

Jezus brengt dus een offer.

En een offer der schoonste liefde.

Want Hij stelt, als ik me zoo mag uitdrukken, Zijn triomftocht in de glorie, welke voor Hem bereid was, veertig dagen uit, niet voor Zichzelf, want Zijn Middelaarswerk in engeren zin was volbracht, doch voor Zijn jongeren. Om hen blijft Hij. Om hen onthoudt Hij Zich zoo lang de weelde van het heengaan tot den Vader, en Hij doet dit om een drievoudige reden.

In de eerste plaats om de waarachtigheid van Zijn opstanding te bewijzen.

Zijn jongeren moesten aanschouwers zijn van heel Zijn werk.

Zij hadden Zijn lijden gezien, en op Zijn graf gestaard, en nu moesten zij ook Zijn heerlijkheid gadeslaan, opdat zij straks de wereld konden ingaan als ooggetuigen van Zijn overwinning, en het evangelie konden brengen met den jubel der zekerheid: „hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast hebben, van het Woord des levens, dat verkondigen wij u” (1 Joh. 1:1, 3).

Hierin is reeds Christus' liefde.

De liefde, die waakt over der discipelen werk.

En die liefde blijft in meer.

Christus blijft ook veertig dagen om Zijn jongeren te onderrichten.

Eigenlijk had Hij dit niet behoeven te doen.

Drie jaren lang had Hij immers tot hen gesproken, en al Zijn woorden had Hij voleindigd, en wat moest Hij nog meer zeggen? Was zulk een kostelijk onderwijs, dat dagelijks de verborgenheden van Gods koninkrijk voor hen opende, niet voldoende? Kon aan die zoo rijk bevoorrechte jongeren nog iets nieuws geopenbaard worden, en verdienden zij niet, indien ze na zooveel ondericht den Heiland nog niet verstonden, dat Hij hen in hun onwetendheid en den schemer hunner traagheid had laten ronddolen?

Zeker, dat verdienden zij.

Zij verdienden nog veel zwaarder straf.

Evenals zij en ik veel minder ontvangen, dan we door onze zonde waard zijn.

Doch onze God is genadig, en doet ons niet naar onze zonden, en onze Heiland is barmhartig, en vergeeft Zijn discipelen niet naar hun ongerechtigheden, en... Zijn liefde is zoo groot. Veertig dagen lang blijft Hij nog. Veertig dagen lang spreekt Hij tot hen van de dingen, die het koninkrijk Gods aangaan. Veertig dagen lang, zij het dan niet iederen dag, licht Hij hen in over hun taak, en onderwijst Hij hen over Zijn lijden en sterven, over Zijn opstanding en heengaan tot den Vader, en wanneer Hij straks van hen gaat, is der jongeren oog opengegaan voor de verborgenheden van Gods verlossingen, en Zijn voor hun oog de schatten in den Heiland ontsloten.

Hierin schittert Jezus' liefde.

Zoo bereidt Hij de Zijnen vóór voor hun taak. Hij maakt ze Zelf klaar, straks door den Heiligen Geest, Die hen in alle waarheid leidt, en nu door eigen onderricht.

Veertig dagen lang.

Eigenaardig toch.

Veertig dagen en nachten vertoeft Mozes op den berg der wetgeving.

Veertig jaren zwerft Israël in de woestijn.

Veertig dagen is Elia in de wildernis.

Veertig dagen verkeert Jezus in de eenzaamheid eer Satan komt, en telkens is die tijd een periode van voorbereiding, en zoo spreekt ook hier het getal veertig van voorbereiding....

De discipelen worden voorbereid.

Door hun Meester.

Die zichzelf om hunnentwil de hemelsche heerlijkheid ontzegt.

Hierin is Zijn liefde zoo groot.

Nog een straal van die liefde moogt ge opvangen.

Christus blijft ook veertig dagen, omdat Hij met Zijn jongeren nog iets in orde heeft te maken. Hij had ze immers voor 't laatst gezien, toen

ze uit Gethsémané vluchtten, en Hem alleen lieten, en toen Petrus uit Kajafas' binnenhof trachtte weg te sluipen, en... neen, de verhouding tusschen de jongeren en den Meester, en vooral tusschen Simon en Jezus was niet recht. Zij hadden zooveel goed te maken. De harmonie was verstoord, en ach, de Heiland was gestorven, zonder dat zij gelegenheid hadden gehad Hem vergeving te vragen, en Hem te smeeken hen weer in liefde aan te nemen. En gesteld nu eens, dat Christus terstond uit het ontsloten graf ten hemel was gevaren, welk een droefheid zou dan de ziel der jongeren vermeerderd, en wat een zelfverwijt zou hun ontrouwe harten gepijnigd hebben!

Zeker, dat hadden ze verdiend.

Evenals wij zooveel straf verdienen.

Maar onze Middelaar is genadig.

Hij heeft de Zijnen lief tot den einde.

Hij gaat niet terstond tot den Vader.

Hij heeft eerst de bruk.

Hij scheidt pas, als alles in orde is, en daarom toeft Hij veertig dagen, en die dagen zijn blijde liefdedagen. De Magdaleensche troost Hij. Petrus zoekt Hij op. Aan de jongeren openbaart Hij Zich. Thomas mag Zijn teekenen zien. Aan allen verschijnt Hij, en als Hij straks opvaart tot den hemel, is het vrede in de harten der discipelen.

Door Christus, Die hen liefheeft.

Jezus heeft de Zijnen lief.

Niet alleen als de Man van smarten.

Ook als de verheerlijkte Middelaar.

Dat zeggen u de veertig dagen.

En daarom moogt gij, die door genade aan Zijn discipelschap deel hebt, tot Zijn liefde steeds de toevlucht nemen, en gelooven, dat Hij, uw Koning, Die aan 's Vaders rechterhand troont, ook uw Priester is, Die u blijft liefhebben tot den einde.

K. D.

KERKELIJK LEVEN.

Twee klippen.

III.

In deze artikelen zal gehandeld worden over het Kerkisme en het kerkelijk Indifferentisme.

Eerst over het Kerkisme.

In verschillende vormen komt dit voor.

Vooreerst, wanneer iemand beweert, dat buiten zijn kerk geen zaligheid is.

Vervolgens, wanneer hij het kerkelijk instituut, waartoe hij behoort, als de alleen ware kerk beschouwt en alle andere valsche noemt.

Nu komen we tot den derden vorm.

En die doet zich voor, zoodra iemand van zijn kerkelijk instituut pretendeert: het is de zuivere kerk.

We wezen er met een enkel woord reeds op, hoe sommigen de onderscheiding van ware en valsche kerk willen vervangen door die van minder of meer zuivere kerk.

Men gaat er dan eigenlijk van uit, dat de valsche kerk niet bestaat, niet bestaan heeft en ook niet bestaan zal.

Heel de idee van de valsche kerk wenschen zij los te laten.

Zij kennen alleen maar kerken, die een mindere of meerdere mate van zuiverheid bezitten.

Daartegen nu werd door ons in een vorig artikel gewaarschuwd.

Bij de kwestie of we te doen hebben met een meer of minder zuivere kerk, moeten de valsche kerken dadelijk worden uitgeschakeld.

Die komen daarbij niet eens in aanmerking.

Deze onderscheiding kan alleen worden toegepast op die kerken, welke wij als ware kerken eerbiedigen en op die, welke door ons werden aangeduid als gemengde ware en valsche kerken en dan alleen in zover ze nog als ware kerken mogen worden aangemerkt.

Wat valsch is, is niet tot op zekere hoogte nog zuiver.

Valsch goud is namaak-goud en kan den toets van zuiverheid in geen enkel opzicht doorstaan.

Een pseudo- of valsche evangelie mist alles, wat het tot evangelie maken kan n.l. de canoniciteit.

Alzoo hebben we hier de valsche kerken en het valsche in de gemengde kerken zonder meer ter zijde te leggen.

Wat nu over de zuiverheid van een kerk als instituut beslist is de belijdenis en de kerkinrichting.

Daarbij weegt weer het eerste zwaarder dan het laatste.

Een kerk met een hoog gehalte van zuiverheid in de belijdenis, maar met groote gebreken in den kerkvorm, wint het in zuiverheid van een ander, in wier belijdenis grove dwaling is ingeslopen, maar die in de kerkinrichting meer de instelling van Christus eerbiedigt.

De presbyteriale kerkregering b.v. stempelt een kerk niet op eens tot een meer zuivere.

Pij de zuiverheid dient daarom allereerst onderzoek gedaan naar de dwalingen, welke een kerk zijn binnengeslopen.

En dit dient er onmiddellijk aan toegevoegd, dat het hierbij niet alleen aankomt op de leer der kerkleden, maar evenzeer op den wandel.

Een kerk, die stordigen levenswandel harer gemeentelieden toelaat, dwaalt in haar praktische opvatting van de tucht.

Als wij dan ook hier over belijdenis spreken, sluiten we daarbij het christelijk beloven in.

Beide mogen niet van elkander gescheiden, anders is de belijdenis geen belijdenis meer, maar een opgeplakt etiket.

Dit vooropgesteld mag een kerk niet tevreden zijn, zoo zij een ware kerk kan heeten, maar zij moet rusteloos alle dwaling zoeken uit te bannen en naar een hooger graad van zuiverheid streven.

Zoodra een kerk dit niet doet, draagt zij haar veroordeeling in zich.

Maar verval is zeker.

Zij zal dieper en dieper in de dwaling wegzinken.

Totdat Christus eindelijk den kandelaar van zijn plaats weert.

Een classificatie der kerken naar haar zuiverheid zou hier geen zin hebben.

Wij hebben het met onze eigen kerk te doen.

En van die kerk gelooven wij, dat zij is de meest zuivere.

Dat is geen hoogmoed.

Dat is geen kerkisme.

Dat is erkenning van Gods genade.

Dat is een roemen van Christus' zorg, dat Hij zoo aan onze kerk heeft gearbeid.

Wij hebben ons tot die mate van zuiverheid niet opgewerkt.

Hij heeft er ons toe opgevoerd.

Wij mogen ook van die aanspraak de meest zuivere kerk te zijn niets laten vallen.

Indien wij toch een kerk wisten aan te wijzen, die meer zuiver was, zouden wij niet in gebreke mogen blijven, dat ook openlijk te doen.

Wij zouden met verootmoediging voor Gods aangezicht in Christus' kracht al het mogelijke moeten beproeven om de onzuiverheid van eigen kerk, die op deze wijze openbaar is geworden, uit te zuiveren, die andere in zuiverheid te evenaren, ja te pogen haar daarin voorbij te streven. En indien ons dat niet gelukte, indien de eigen kerk daarnaar niet luisteren wilde, indien zij ons zelfs belette om in gehoorzaamheid aan het meerdere licht op het Woord Gods ons geschonken te leven, zouden wij er niet voor mogen terugdeinzen gemeenschap met de meer zuivere kerk te zoeken.

Waar wij nu uit hartelijke overtuiging tot onze kerk behooren, waar we geen enkele weten aan te wijzen, die in zuiverheid boven haar uitgaat of met haar gelijk staat, daar hebben wij ook niet te schromen haar te houden voor de meest zuivere kerk.

Kerkistisch wordt gij echter, wanneer gij vergeet het relatieve, dat in de uitdrukking „meest zuivere kerk” ligt opgesloten.

Kerkistisch wordt gij, zoodra gij meent het in uw kerk tot volstrekte zuiverheid te hebben gebracht.

Kerkistisch wordt gij, wanneer gij zegt: wij zijn de zuivere kerk.

Van zulk kerkisme is het Gereformeerde beginsel op zichzelf volkomen vrij.

Onze vaders hebben Gereformeerd altijd zoo opgevat, dat de reformatie onzer kerken niet was afgeloopen, maar steeds voortgang moet hebben.

Volmaakt zuiver wordt een kerk als instituut nooit.

Want zoodra haar leden het volmaakte verkreeg hebben, behooren ze niet meer tot een kerkelijk instituut.

In den hemel en in de voleinding zal alle kerkelijk instituut zijn opgeheven.

En toch, al snijdt het Gereformeerde beginsel verkeerde voorstelling hieromtrent af, doen dit ook Gereformeerde belijders?

Helaas neen!

Door meer dan een werd zelfs in publieken geschrifte onze kerk de zuivere, in plaats van de meest zuivere genoemd.

Voor al als men met leden van andere kerken in aanraking kwam, liet men zich deze gedachte maar al te dikwijls ontglippen.

Men dacht daardoor sterk te staan.

Maar men verzwakte zijn positie.

Men stootte door dit hooghartige en onware standpunt af.

Men lokte daardoor allerlei aanmerkingen op eigen kerk uit.

Men wekte den schijn van zelfingenomenheid.

Hoeveel vaster zou men staan, indien men het op den voorgrond stelde: wij zijn er als kerk ook nog niet. Maar hierin en daarin zijn wij door 's Heeren leiding toch tot meerdere zuiverheid geraakt dan gij. En het is ons innigst streven om daarin voort te varen.

Laten wij tegenover anderen gerust bekennen, dat onze kerk nog veel gebreken heeft. Dat onze kerkleden zich niet allemaal als lieve christenen doen kennen. Dat ook wijzelf in het geloof niet zijn, die wij moesten zijn.

Daarvoor behoeft ge nog de misstanden in eigen kerk niet op de straten van Askalon uit te roepen. Evenmin als gij de gebreken van uzelf in een boek zult publiceeren, maar er liever in de eenzaam-

heid tegen strijd en evenmin als gij de gebreken van uw huisgezin voor ieders oor uitkraait, maar liever naar binnen reformeerend werkt, evenmin moogt gij zoo handelen met de gebreken uwer kerk.

Maar wel hebt gij het volmondig toe te geven, dat zij er door ontsierd wordt.

Dat zij de zuiverende werking van Woord en Geest niet kan missen.

Dat besef moet gij bij uzelf levendig houden en in uw kerk trachten te scherpen.

We moeten op dit punt tot meerdere bewaandheid komen.

Want voor het kerkisme in dezen vorm liggen wij werkelijk bloot.

Twee dingen behooren voor ons onomstootelijk vast te staan:

1o. onze kerk is bij de gratie Gods de meest zuivere;

2o. onze kerk is tot ons hartelijk leedwezen niet de zuivere. Want de zuivere kerk bestaat niet.

HEPP.

— Magere oogst.

Nog niet zoo lang geleden maakten wij melding van den voorslag van Ds Creutzberg om de vraag: wat is Ethisch? voor te leggen aan mannen van gezag uit den ethischen kring en de antwoorden daarop in „Bergopwaarts” te publiceren.

Wij beloofden onzen lezers met den uitslag in kennis te stellen.

Het wordt ons al heel gemakkelijk gemaakt die belofte in te lossen.

Dat de antwoordenstroom de niterwaarden blank zou zetten hadden we niet verwacht.

Wij spanden die verwachting niet hoog.

Maar dat de uitkomst er zoover beneden zou blijven, dorsten we niet gissen.

„Bergopwaarts” geeft slechts één antwoord.

Hier heeft men het.

Al behoor ik niet tot de mannen aan wie U, op verzoek van Ds Creutzberg van de Duinordkerk, een kolom in „Bergopwaarts” afstaat om hun opinie te hooren over wat „ethisch” is, waag ik het toch U te vragen een kort antwoord van Ds Creutzberg, door mijne hand, aan Ds Creutzberg te willen geven. Het zal ongetwijfeld zeer leerrijk zijn, als al de professoren, doctoren en dominees, die hij noemt, hun beknopde uiteenzetting geven van wat onder ethisch moet worden verstaan. Maar korter dan Ds

Creutzberg het zelf in zijn Paaschpreek (die trouwens heelemaal ethisch gedacht was) heeft gezegd, kan het wel niet gezegd worden.

Hij sprak over een modern man, die met zijn heele ziel geloofde in Jezus Christus als den Zoon Gods, maar die met de Opstanding verlegen zat; die Opstanding was zoo „ongebuurlijk”, en, al wilde hij die desnoods, als ’t moest, wel accepteren, hij kon het toch niet doen met een geloovig hart. Toen heb ik hem natuurlijk gezegd, zei Ds Creutzberg: „Laat dan de Opstanding liggen, en houd u aan wat gij van Jezus kent en laat dat u dragen; dan zal God u, denk ik, het geloof in de Opstanding er nog bij geven.” Zoo heb ik het — in wat plechtiger taal — maar wat de zaak zelf betreft precies zoo, wel 35 jaar geleden van den ethischen graf. Gunning gehoord. En nu voegde Ds Creutzberg erbij: „Want (ik gebruik zijn eigen woorden) je moet niet gelooven, maar je mag gelooven.”

Ik meen, dat Ds Creutzberg in die onderstreepte woorden juist gezegd heeft wat kenmerkend ethisch is. Denk die uitspraak maar eens goed door; ook in de tegenstelling met roomsch, confessioneel, „gereformeerd”; waarop die rust, hoe nieuw-Testamentisch die is, welke gevolgtrekkingen er uit gemaakt worden, hoe gevaarlijk die schijnt voor wie uitwendig gezag ’t onmisbaarst is, en hoe heerlijk die is, en dan zeg ik: wie het daarmee van harte eens is, die is ethisch.

Zoo wel Ds Creutzberg in zijn vraag als Prof. Obbink in zijn antwoord, hebben maar een ernstig grapje gemaakt, maar het kan meehelpen om de begrippen te verhelderen. En al hangt Ds Creutzberg zeer aan antieke vormen en formuleeringen (zoodat er „ethischen” zijn, die vragen: is hij wel ethisch?), wanneer hij zoo preekt, als hij doet en b.v. ook dien Zondagmorgen deed, dan blijkt wel, dat hij ’t niet alleen heel goed weet, maar ook wel heel goed aan anderen kan duidelijk maken, wat ethisch is: „je moet niet gelooven, maar je mag gelooven.”

L. W. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.

Veel wijzer wordt men hieruit niet.

Zeker, Gereformeerd is die uitdrukking van Ds Creutzberg niet.

De Gereformeerde zegt: je moet en je mag gelooven.

Bekeering en geloof worden onder ons gepredikt als eisch en voorrecht.

Maar deze inzender maakt de dansbewegingen van de mug om de kaarsvlam.

maar nu op het punt staat om overvleugeld te worden.

Daarom voelen wij ons gedrongen, een woord tot verwakkering aan onze medeleden te richten.

Vreest niet, dat gij door de benoeming van Dr. Kuyper een man zult moeten missen, die, meer gemeedelijk, naar het hart der gemeente spreekt.

Tot het beroepen van zulk een zal u toch wel de gelegenheid worden gegeven; want het is niet te verwachten, dat allen die thans zoozeer de beroeping van Dr. Kuyper tegenstaan, met hem als hun collega zullen wenachen zaam te werken.

Bid met ons den Heer der gemeente, dat Hij ons door den Heiligen Geest voorlichte, en stemt gij met onze overwegingen in, kiest dan met ons Dr. A. KUYPER.

Eenige Leden van het Kiescollege.

Op Maandag 14 Februari werd Dr. Kuyper door het Kiescollege beroepen.

Na drie weken van beraad nam hij het beroep aan.

In de Nederlandsche Gedachten van 18 Maart d. a. v. schreef Groen van Prinsterer:

Voorzeker mogen wij ons, met zegenbede, verblijden, dat Dr. Kuyper de roeping aanvaard heeft naar een gewigtigen werkkring. Wij betreuren evenwel, dat zijn geregelde bijstand in de Christelijke journalistiek ons, naar we vreezen, althans in de eerste weken of maanden, ontvalt. Des te meer moet het reeds geleverde worden herlezen en overdacht.

Zelden viel Groen echter aangenamer verrassing ten deel, dan toen Dr. Kuyper in de eerstvolgende nummers van De Heraut zijn meesterlijke artikelen schreef onder den welgekozen titel: Een zeer ernstig geschil.

Op Zondag 7 Augustus werd de van Utrecht overgekomen leeraar tot zijn ambtswerk in de hoofdstad bevestigd door Ds C. S. Adama van Schellema, met een leerrede volgens Lucas 19:10 „Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was”.

Op den daaraanvolgenden Woensdag aanvaardde Ds Kuyper zijn Evangeliebediening te Amsterdam met een leerrede over Efeze 3:17m: „geworteld en gegrond”.

Dat „geworteld” de kenschetsing is van het organische leven, dat groeit, en „gegrond” de eisch van het instituut, dat gebouwd wordt, had Ds Kuyper reeds vroeger in een predatie over den vloek der verstandsrichting aangeduid. Ook had hij reeds op de Predikantenvergadering van het jaar 1869 een referaat geleverd over de „Kerkbelijdenis naar het onderscheid van Organisme en Instituut”. Zie Revisie der Revisie-legende, blz. 56. Thans paste hij dit onderscheid toe op den kerkelijken toestand, en wees op het noodzakelijk verband tusschen organisme en instituut als tusschen wezen en vorm.

Door de vrije keuze der gemeente geroepen, ge-

Als hij er nu ook nog eens aan had toegevoegd, wat een Ethisch mensch al zoo mag gelooven en wat hij moet gelooven om Ethisch te zijn, dan waren we verder geweest.

Intusschen blijkt het voorstel-Creutzberg in Ethische kringen niet in goede aarde te zijn gevallen.

Dr. Obbink plaatst onder het bovenstaande dit naschrift:

Bij het bovenstaande teken ik het volgende aan. Toen ik de vraag van Ds Creutzberg overnam, vermoedde ik al half, dat in onze kringen niet veel sympathie zou bestaan voor zoo’n antwoordenreeks. Dat vermoeden is juist gebleken. Niet alleen dat de professoren en predikanten, door ds Cr. en mij uitgenoodigd, over het algemeen weinig volden voor dit experiment, maar tientallen van Bergopwaarts-lezers (meestal „leeken”) hebben mij gevraagd „waar dat nu goed voor was”. Bijna allen waren door de voortreffelijke artikelen van Ds Hoek geheel bevredigd en hadden geen nadere verklaring noodig. En men vroeg mij nadrukkelijk de ingekomen antwoorden niet te plaatsen.

Nu is mij dat heel makkelijk gemaakt, want slechts enkelen reageerden op onze vraag. Zonder al te groote droefheid verklaar ik dus het incident voor gesloten.

Hierbij blijft het dus.

Natuurlijk hebben we dit te eerbiedigen.

Alleen moet geconstateerd, dat er blijkbaar zekere angst in ethische kringen bestaat om meer dan evasief over zijn standpunt zich uit te laten.

Men blijft liever in het wazige zweven.

Totdat de tijd eenmaal komt, dat men zich zal moeten uitspreken, wil de Ethische richting niet roemloos ondergaan.

Er zijn reeds voortekenen van moeilijke dagen.

Een moderne dame heeft gevraagd of zij zich mocht aansluiten bij de Ethische Vereeniging. Zij ontving daarop van een bestuurslid een bevestigend antwoord en schijnt daarin niet alleen te staan. Andere voormannen van de Ethische Vereeniging oordeelen anders.

Prof. Obbink geeft dit bescheid:

Indertijd woonde ik de oprichtingsvergadering bij, en daar bleek duidelijk dat niemand loopgraven wenschte, noch naar den confessionneelen, noch naar den vrijzinnigen kant. Het terrein ligt dus open. Om binnen te komen, behoeft men geen kanonnen, zelfs geen ezelskinnebakken bij zich te hebben, om zich een weg te banen; men kan er zoo maar in.

voelt Dr. Kuyper diep, dat die nieuwe verkiezingswijze een nieuwe kerk in haar schoot draagt. Maar die nieuwe kerk mag niet slechts als organisme blijvend, in de maatschappij vervloeien, noch ook, enkel als instituut, op Roomsche wijze versteeuen, maar beide samen, organisme en instituut, moeten zich vereenigen in de vrije kerk: vrij van den staat, van den geldband en van den druk van het ambt. De valsche hand van het ongereformeerd kerkbestuur moet springen, opdat er ontwikkeling kome van het gereformeerde kerkbeginzel. Daartoe biedt de nieuwe leeraar de gemeente hart en hand. Men vrage echter niet, dat hij zijn hand uit zou leenen tot een uitwendig bouwen, waarbij het inwendig geworteld zijn door het hart ontbreekt.

Tot zijn bevestiging sprak Dr. Kuyper:

Kindelijk een woord van dank aan u, mijn broeder! die mij den dag voor eergisteren tot de gemeente hebt ingeleid. Uw warme taal heeft mijn hart gekoesterd. Wat ge sprak hadt ge doorleefd, en elks hart gevoelde het: dat vuur, dat in uw woorden sprak, was door geen kunst ontstoken. Hebt ge eenmaal naar de pen gegrepen, om mijn streven te bevestigen, mij is het behoeft, het der gemeente te zeggen, hoezeer ik uw streven op prijs stel. Juist door u wilde ik tot de gemeente worden ingeleid, opdat het blijken zou, hoe weinig tegenspraak mijn hart toeluit, en hoe hoog ik een broederlijk oordeel waardeer. Ga voort, broeder, met de koorden der genade, wat afleef terng te brengen, het verloren te zoeken, naar de gave u zoo ruimschoots geschonken. En kan niet elk u daarbij volgen met die scheppende kracht, met die rusteloze volharding, o, „het verloren te zoeken”, blijft toch ons allen streven, het onkele schaap meer de één, meer de verloren schaapskool de ander.

Dr. Kuyper zinspeelde hier blijkbaar op den tekst, waarmee Ds Adama van Schellema hem bevestigd had; op diens gezegden philanthropischen arbeid, en op diens Openbaren Brief aan Dr. Kuyper in 1868, naar aanleiding van zijn brochure over de Utrechtsche Kerkvisitatie; zie de nrs. 9, 10 en 11 van deze Bibliografie.

Hoe Dr. Kuyper allengs het vertrouwen der Amsterdamsche Gereformeerden won, leze men in „De Gedachten des rechtvaardigen”. Een vriend van Dr. A. Kuyper (H. I. Dibbetz) door J. Bressen, blz. 91 en 95. Vergelijk ook het artikel van Prof. Dr. Groseide in Noord-Hollandsch Kerkblad van 30 Dec. 1921.

Een aardige anecdote vertelde Dr. van Gheel Gildemeester eens:

Iemand sprak over de schoone intrede van Dr. Kuyper „Organisme en Instituut”. In allen eenvoud maakte de man daarbij de opmerking, het was zoo’n toepasselijke preek geweest, de domine had het gehad over den organisant en het blindeninstituut. Proces-Verbaal van het Sociaal Congres te Amsterdam, 1891, blz. 456.

KUYPER-BIBLIOGRAFIE.

door

J. C. RULLMANN.

XXXII.

28. „Geworteld en Gegrond”. De Kerk als Organisme en Instituut. Intrede, uitgesproken in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, 10 Augustus 1870. Amsterdam, H. De Hoogh & Co.

Ter vervulling van de vacature, ontstaan door het emeritaat van Ds J. G. Blauw, werd op Maandag 31 Januari 1870 het navolgende, alphabetisch gestelde drietal door het Amsterdamsche Kiescollege gereformeerd: Ds J. W. Felix, te Utrecht; Ds W. J. Jorissen te Rotterdam, en Dr A. Kuyper te Utrecht.

De formatie van het drietal had reeds doen zien, dat de keuze slechts tusschen twee personen kon vallen, Ds Felix en Dr Kuyper.

Nu had Ds Kuyper al in Mei 1869 te Utrecht, naar aanleiding van zijn geschrift over kerkvisitatie, bezoek gehad van twee Amsterdamsche Vrienden der Waarheid, Dibbetz en Bechtold. En zij zagen in hem de gewenschte persoonlijkheid om wien zich het Gereformeerde volk te Amsterdam zou kunnen scharen. Toch waren daar ook Gereformeerden, die niet hem, maar Felix begeerden.

Van de wrijving van gedachten onder hen getuigt de volgende advertentie in De Heraut van 11 Februari 1870, gericht aan de leden van het kiescollege:

Wien zullen wij kiezen?

Om deze vraag te beantwoorden, moet in de eerste plaats op de behoefte van het oogenblik worden gelet.

Wien hebben wij thans noodig?

Een man, die den verwoestenden gruwel van het stoutmoedig ongelooft langs den geleidelijken weg wil te keer gaan, en intusschen moet toezien, dat vóór de gewenschte genezing, de onwaarde zielen steeds met alle wind van leering worden weggevoerd?

Dat Dr. Kuyper zulk een man niet is, be-wijzen zijne vele door ieder gelezene geschriften.

Daarin openbaart hij zich als:

een man die de ongelooften in het openbaar tegenstaat;

die, door den Heer met zeldzame bekwaamheden toegerust, de Gemeente den weg wijst, langs welken zij, niet op revolutionaire, maar op kerkregtelijke wijze, tot herstel kan geraken;

die dan ook door zijne scherpzinnigheid en groote kennis, alle vereischten bezit, om op te treden als leider en voorganger in den kerkeraad, van hen, die niet meenen, dat het heerschend bederf met lijdelijk afwachten zal overwonnen worden.

Zulk een man hebben wij thans noodig.

Daarom is het noodig, dat het kiescollege eenstemmig zij; het kiescollege, dat aanvankelijk bijna eenparig zijn oog op Dr. Kuyper gevestigd had,

gevoegd,
en en wat
n waren

in Ethi-
gevalle-
ande dit

ende aan.
nam, ver-
niet veel
denreeks.
en dat de
mij uitge-
den voor
opwaarts-
igd „waar-
ren door
ik geheel
g noodig
men ant-

kt, want
g. Zonder
incident

en.
ir zekere
leer dan
en.

zich zal
ting niet

e dagen.
zij zich
ging. Zij
festigend
e staan.
eeniging

tering hij,
opgraven
en, noch
dus open.
anonen,
ben, om
maar in

kiesings-
gt. Maar
ganisme
och ook
steenen,
moeten
en staat,
et ambt.
kerkbe-
ng kome
oe biedt
nd. Men
a leenen
het in-
ari ont-

ijn broe-
t de ge-
eft mijn
loortleef-
t in uw
atstoken.
om mijn
het der
even op
gemeente
oe wen-
g ik een
broeder,
ef terug
de gave
niet elk
cht, met
e te zoe-
e schaa-
de ander.
en tekst,
everstigd
arbeid,
Kuyper
re over
b, 10 en

der Am-
in „De
r“. Een
z) door
artikel
nd sch

Gheel

van Dr
In allen
ting, het
domine
t blin-
an het
n, 1891,

Dat standpunt is sindsdien, zoover ik weet, niet verlaten.

Betekent dat dan dat de Ethische Vereeniging geen scheidslijnen erkent? In geen deelen. Tusschen ethisch en confessioneel loopt een grens; tusschen ethisch en vrijzinnig ook. Maar nu eischt het ethisch beginsel dat ieder voor zichzelf uitmaakt — zonder eenige controle — aan welke zijde die grens hij wenscht te leven.

Als een pur sang vrijzinnige vroeg: mag ik lid worden van de Eth. Ver.? Dan zou ik antwoorden: natuurlijk, zoo goed als ieder ander, maar ik vrees dat ge er u niet thuis zoudt voelen. Aan een volbloed confessioneel zou ik precies 't zelfde zeggen. Wie van rechts of links wil komen, die kome, maar hij zij zich bewust dat hij een grens overschrijdt. Anders wordt het teleurstelling.

Dat is de geest, waarin de Eth. Ver. is opgericht. En mij is geen enkel feit bekend waar uit blijkt dat men nu iets anders wil. Wanneer het waar is dat een lid der Vereeniging aan een vrijzinnige heeft gezegd dat tusschen vrijzinnig en ethisch eigenlijk geen verschil bestaat, dan zeg ik: lees „loopgraaf“ i.p.v. „verschil“ en de zaak is in orde.

Maar als nu eens de modernen bij tien-, of honderdtallen zich aansloten?

Zou men dan ten einde toe in die houding kunnen volharden?

Allen hebben toch in die Vereeniging gelijke rechten?

En als het dan op een stemming aankwam?

Men opent de mogelijkheid, dat men ten slotte uit eigen huis verdreven wordt.

Zulk werken in de ruimte kan fataal worden.

— Een grootsche onderneming.

Wat reeds lang op de wenslijst voor onze kerken heeft gestaan, is nu tot een begin van vervulling gekomen.

Hoe werd het onder ons niet als een gemis gevoeld, dat wij nog niet hadden een bijbelverklaring, welke stond op de hoogte van den tijd en aan rechtmatige wetenschappelijke eischen voldeed.

Maar thans heeft Prof. Ridderbos van Kampen de verklaring van het eerste deel van Jesaja de wereld ingezonden. Het omvat de hoofdstukken 1 tot 39.

En dit boek staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een grootsche onderneming.

Uitgever Kok van Kampen vatte het plan op heel de Schrift op deze wijze te doen bewerken. Behalve Prof. Ridderbos geven ook de professoren Aalders, Van Gelderen, Greydanus, Grosbeide en Noordzij zich ertoe, terwijl men voornemens schijnt ook andere Gereformeerde theologen aan te zoeken.

We hebben hier dus met een eerste proeve te doen.

En deze wekt het vertrouwen, dat het plan slagen zal.

Gelijk men weet, heeft ook wijlen Ds J. C. Sikkel iets dergelijks beproefd.

Het is evenwel bij de verklaring van Genesis gebleven.

De opzet was te wijsch.

Hoe gunstig toen ook de tijd voor de uitgave van boeken was, een constructie als waarvoor daarmee de grond werd gelegd, ging de draagkracht te boven.

De uitgave van Kok getuigt al dadelijk van beter inzicht.

Daarom hebben we alle hoop, dat zij ook tot een goed einde zal worden gebracht.

Daarvan zal ongemeene sterkte op ons Gereformeerde leven uitgaan.

Onze predikanten en studenten ontvangen een betrouwbare verklaring.

En — worden de volgende deelen bewerkt gelijk Prof. Ridderbos het deed — dan zullen ontwikkelde gemeentelieden er evenzeer van kunnen profiteren.

Want Prof. Ridderbos geeft zijn verklaring in voor ieder verstaanbare taal. Alleen in voetnoten veroorlooft hij het zich meer wetenschappelijk te spreken. Hierbij zou ik de vraag willen stellen: waarom werd het Hebreuwsche woord daar in Hollandsche lettertypen overgebracht? Was men bevreesd, dat de Hebreuwsche letters het gewone publiek zouden doen schrikken? In dat geval heb ik er vrede mee, want ook anderen dan theologen moeten deze uitgave koopen. Anders zag ik liever Hebreuwsche karakters.

Deze verklaring biedt tegelijk een nieuwe vertaling.

Daarmede zijn we hartelijk ingenomen.

Toen destijds de kwestie van een nieuwe of herziene bijbelvertaling op het agendum van een onzer Synodes voorkwam, hebben wij als onze overtuiging uitgesproken, dat deze niet recht tot stand kon komen zonder bijbelcommentaar.

Een vertaling is op zichzelf reeds een verklaring. De kortste verklaring, die men zich denken kan.

De voorarbeid, welke aan een goede bijbelvertaling moet voorafgaan, is op zichzelf reeds bijbelverklaring.

Pleit er dan niet alles voor, om tegelijk ook dien voorarbeid in zijn meest rijpen vorm in druk vast te leggen?

Ook onze statenvertalers gaven in hun kanttekeningen tegelijk ook een verklaring.

Een vertaling alleen laat altijd onbevredigd. Men wil gaarne van de vertalers rekenschap hebben, waarom ze zoo hebben overgezet en niet anders. Ook dwingt een drukken der verklaring de bewerkers als vanzelf tot een nog nauwkeuriger vertaling.

Daarom begroeten we deze bijbelverklaring te hartelijker.

Er kan op den duur een betere vertaling der Schrift uit groeien.

Of de uitgave van „Tekst en Uitleg“ onder redactie van den Groninger Hoogleraar Van Veldhuizen bevruchtend op dit plan heeft gewerkt, weet ik niet.

Wel bleek, dat die Groninger boekjes er goed ingaan. Zelfs in onze kringen worden gebruikt. Dit kan spoorslag zijn geweest om ook van onze zijde dit te ondernemen.

In ieder geval is de uitgave van Kok geen copie van „Tekst en Uitleg“.

Men krijgt hier niet eerst de geheele vertaling voorop en dan een doorlopende paraphrase van den inhoud.

Doch Prof. Ridderbos behandelt het eerste deel van Jesaja pericoop voor pericoop. Hij geeft dan ook de vertaling pericoopsgewijze en doet die op den voet volgen door de verklaring. Dit vergemakkelijkt het gebruik zeer.

Ook wordt dieper op den zin ingegaan, bij moeilijkheden langer stil gestaan. „Tekst en Uitleg“ gaat gewoonlijk heel vluchtig een bijbelboek door. Dikwijls ontvangt men op plaatsen, waarover men gaarne eenig meer licht ontstoken zou zien, niet de minste voorlichting.

Daarvoor heeft Prof. Ridderbos zich gewacht. Natuurlijk zal in het gebruik weleens blijken, dat men niet op alle vragen antwoord bekent. Maar dat gebeurt ten slotte bij iedere commentaar.

Over het geheel echter zal men met bevrediging dit werk gebruiken.

De inzet van deze grootsche onderneming was al bijzonder gelukkig.

Men zou dit boek ook kunnen beschouwen als de kostelijke vrucht van de eenheid in de tweeërlei opleiding.

Hadden we geen dubbele opleiding, een onderneming als deze zou niet zulk een goede kans hebben.

Het dubbel stel hoogleraren werkt in dit opzicht zeker niet in het nadeel onzer kerken.

Want ervaring leerde, dat slechts weinige predikanten met wetenschappelijke aanleg zooveel tijd aan den praktischen arbeid konden ontfangen, om hierin hulp te verleen.

En waar nu de hoogleraren van beide inrichting zoo sterk door hetzelfde beginsel werden gedreven, bracht de tweeërlei opleiding ten deze een vroeger ongedacht profijt.

Nog even willen we een proeve geven van Prof. Ridderbos' verklaring.

Men zal zien, dat hij zich zoo nauw mogelijk bij de Statenvertaling aansluit en ook in de veranderingen haar metalen klank weet te behouden. Ik kies daarvoor Jesaja 1:13—20:

Gaat niet voort, leugenachtige offergave te brengen: eene gruwel-branding is ze. Mij, Nieuwemaansdag en Sabbath, samenkomsten uitroepen — ik verdraag geen goddeloosheid en feestgedrang! Uwe nieuwemaansdagen en uwe hoogtijden haat Mijne ziel, zij liggen op Mij als een last, Ik ben moede ze te dragen! En als gij uwe handen uitbreidt, bedek Ik mijne oogen voor u; ook als gij het gebed vermenigvuldigt, Ik hoor het niet; uwe handen zijn vol bloed.

Wascht u, reinigt u, doet uwe booze daden van voor Mijne oogen weg. Houdt op van kwaad-doen, leert goed-doen; legt u toe op het recht, helpt den verdrukten voort, richt den wees, voert de twistzaak der weduwe.

Komt toch, laat ons samen rechten, zegt de Heere; al waren uwe zonden als scharlakken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, als wol zullen zij zijn! Indien gij gewillig zijt en luistert, zult gij het goede des lands eten. Maar indien gij weigert en weder-spanning zijt, zult gij door het zwaard gegeten worden; want de mond des Heeren heeft het gesproken.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Critiek op de Christelijke vakbeweging.

I.

In dezen tijd van veel onvrede en misnoegen, van toenemende verdeeldheid en onrust op sociaal terrein, is ieder, die met de maatschappelijke vragen in aanraking komt, er op uit de oorzaken van deze verwarring op te sporen, en den weg tot verbetering der niet-rooskleurige toestanden aan te wijzen.

Met dat onderzoek is het socialisme spoedig gered.

Voor dit stelsel is er maar een zondebok, n.l.

het kapitalisme, en aan dat kapitalisme en de kapitalistische productiewijze wijten zij al den jammer, die in de sociale verhoudingen van vroegere en latere tijden gevonden wordt. Het eenige redmiddel is dan ook om of langs parlementairen of langs revolutionairen weg dezen maatschappijvorm omver te stooten, en den nieuwen, waarin het proletariaat van thans de macht in handen heeft, in te voeren.

Aan zulk een algemeenheid maken, maar dan op geheel andere wijze, sommige christenen zich eveneens schuldig. Zij kennen op de vraag, waar de oorzaak ligt, slechts een antwoord, en dat is: alle sociale ellende wortelt in onze zonde, en de weg der redding is de verlossing in Christus, maar met deze algemeene waarheid, die zeer zeker voorop moet gaan, zijn we niet klaar. Wij moeten in ons onderzoek dieper doordringen. Wij hebben op te sporen welke speciale sociale zonden tot dezen jammer geleid hebben, en op maatschappelijk terrein het kwaad aanwijzen, waaruit de onvrede gesproten is.

Ook dat is niet gemakkelijk.

Eenvoudig te zeggen, dat de schuld ligt bij de sociale ongerechtigheid der patroons is even leeg en onwettelijk als de oorzaak van alle verdeeldheid te schuiven op „den onbuigzamen nek der arbeiders“, en wij moeten met deze aanklachten voorzichtig zijn. Het sociale leven is te gecompliceerd dan dat er slechts één oorzaak valt aan te wijzen, en wij verraden niet-te-verdedigen oppervlakkigheid, indien wij ons laten verleiden om één bepaalde groep menschen in staat van beschuldiging te stellen.

Reeds om die reden is de bewering, die tegenwoordig meer opgeld doet, als zouden de onvrede en verwarring alleen te danken zijn aan de vakbeweging en de sociale actie, geheel bezijden de waarheid, en is het versje, dat indertijd in het geïllustreerde christelijk volksblad een plaats vond, in z'n eenzijdigheid valsch:

De Vakbeweging, zegt gij, bedoelt slecht overleg.

‘t Kan zijn! Alleen maar jammer: ze neemt den

[vrede weg;

Zij moge goed gemeend zijn, als eisch van onzen

[tijd....

Waar ze optreedt komt verdeeldheid, misnoegen,

[onrust, strijd!

Maar, zoo zegt misschien deze en gene, ligt er in dit rijm niet eenige waarheid, en slaat deze poetaster den bal heelmaal mis? Is niet sinds de opkomst der vakverenigingen en der arbeidersorganisaties de strijd verscherpt, en zijn niet door de welbekende solidariteit der arbeiders de conflicten vermenigvuldigd? Vroeger werd van botsingen en woelingen, als thans voorkomen, bijna niet vernomen, en heerschte er onder de werklieden veelal tevredenheid en vrede, maar in dezen tijd van sociale actie is de rust voorgoed weg, en is het voor een patroon bijna ondoenlijk om de harmonie met zijn werkvolk te bewaren.

Deze critiek richt zich ook tegen onze christelijke vakbeweging, en zij slaat in den laatsten tijd aan den eenen aanval na den anderen bloot. Zij wordt beschuldigd van niet vrij te zijn van Mamonisme, en zelfs in strijd met de Heilige Schrift bevonden en deze critiek kan niet stilzwijgend worden voorbijgegaan. Wanneer we zouden doen, alsof er geen wolkje aan de lucht donkerde, zouden we straks door de verpletterende werkelijkheid droef ontnuchterd worden, en daarom moeten we van de in onzen tijd groeiende afkeerigheid van de christelijke vakactie ons ernstig rekenschap geven.

Heeft ze recht van bestaan?

Is ze gegrond?

Op die vragen wil ik eerst in het algemeen een antwoord geven, om vervolgens enkele speciale opmerkingen te maken. Wat de algemeene zijde der zaak aangaat, moet ik beginnen toe te stemmen, dat de vakactie onvoorwaardelijk contrabande is, wanneer ze zich stelt op het standpunt van den klassenstrijd, en dus in de patroons en bezitters de natuurlijke vijanden en onderdrukkers van de arbeiders ziet. Dan toch is haar doelwit geen vrede tusschen deze groepen, maar vijandschap tegen en vernietiging der eersten, en deze sociale actie is tot verderf van ons maatschappelijk leven en kan niets anders dan op een daarvoor zeer onvankelijke bodem haat en verbittering zaaien.

Deze vakbeweging staat schuldig.

Of liever staat mede schuldig.

Wij moeten ons zelfs in onze critiek op het socialisme voor eenzijdigheid wachten, want wanneer alle christenen aan hun roeping hadden beantwoord zou er, om ons eens sterk uit te drukken, voor het socialisme geen plaats zijn, en de kapitalistische invloeden hebben diens vooruitgang verhaast. Mede om die reden verslaat het zijn tien-duizenden. Mede uit die oorzaken wint de moderne vakbeweging gedurig veld, en... deze Marxistische gedachten en overtuigingen zijn voor onze arbeidersbeweging ten vloek.

Maar wij moeten volledig en eerlijk zijn.

Ook de niet-Marxistische organisaties, die dus niet het beginsel van den klassenstrijd huldigen, kunnen verkeerd werken, wanneer zij de verhoudingen, die God in het leven gesteld heeft, uit het oog verliezen, en niet het waarachtig sociaal be-